

BIHAĆKI SARKOFAG – GROBNICA BIHAĆKOG PLEMSTVA

Bihaćki sarkofag poznat je kao Grobnica hrvatskih velikaša, odnosno Grobnica bihaćkog plemstva. Originalni sarkofag podignut je predkraj 19. stoljeća, u prvom desetljeću nakon okupacije Bosne i Hercegovine od strane Austro-Ugarske, na lokaciji na kojoj je izgrađena tada nova crkva Sv. Ante Padovanskog u Bihaću. U sarkofag su pohranjeni ostaci devet bihaćkih uglednika, koji su braneći Bihać, poginuli u bitkama protiv osmanske vojske, u prvoj polovici 16. stoljeća.

Ovi hrvatski velikaši, među kojima je i tada ugledni krojač, sahranjivani su u zidu predvorja stare crkve Sv. Ante Padovanskog, koju su Osmanlije nakon ulaska u Bihać 1592. godine pretvorili u džamiju Fethiju. Tada su posmrtni ostaci velikaša iz predvorja građevine premješteni na parcelu pored novoizgrađene džamije, a poslije gotovo tri stoljeća su premješteni u sarkofag.

1. Plemić Nikola Farkašić, 1519. godina.
2. Plemić Ivan Bucković, 1520. godina.
3. Plemić Bernardin Stivković, 1523. godina.
4. Bihaćki sudija Luka Cvitković, 1524. godina.
5. Plemić Ivan i Gašpar Kobašić, oko 1531. godine.
6. Vicekapetan Petar Rebrović, iza 1531. godine.
7. Krojač Luka Bihaćanin, prije 1551. godine.
8. Vitez Juraj Šubić, 1560. godine.
9. Kapetan Ivan Izačić, 1565. godine.

Devastirane reljefe i repliku Bihaćkog sarkofaga umjetnik i majstor Tomislav Turkalj izradio je tijekom zime i proljeća 2009.

1. SPOMENIK PLEMIĆU NIKOLI FARKAŠIĆU IZ 1519. GODINE

Spomenik je izgrađen od bihacita.

Dimenzije: visina 1,90 m, širina 83 cm, debljina 15 cm. Pri dnu je napukao. Rubom ploče teče uokvireni natpis sa sve četiri strane . U kutovima je natpisa isklesana po jedna rozeta sa dvanaest krakova. Sredina je ploče u obliku pravokutnika. Ukršena je u gornjojo polovici grbom sa heraldičkim štitom, a u donjoj floralnim ornamentom. Na tri horizontalne grede u dnu grba, stoji pantera ookrenuta na desnu stranu, a na njezinim leđima sokol raširenih krila. Lijevo je sokolovo krilo oštećenokasnije nastalim udubljenjem, koje je zahvatilo i dio natpisa. U donjem dijelu ploče, ispod grba, odozdo prema gore, izvija se floralni ornament sa listićima gradeći krug u čijem centru je predstavljen palmin list. Iz spomenutog kruga izlaze dvije grančice sa četiri listića.

Natpis je pisan humanistikom XVI stoljeća i glasi:

**SEPVLTURA .ST(RENVI). MILITI(S). NOBILIS. NICOLAI. FRACASICH. IN PUGNA CONTRA TURCAS.
PRO FIDE. CATOLICA .INTERFECTI 1519.**

U slobodnom prijevodu natpis glasi:

Grob odvažnog ratnika plemenitog Nikole Farkašića. Poginuo 1519. godine, u borbi protiv Turaka, za katoličku vjeru.

Farkašići su stara hrvatska plemićka obitelj koja se spominje 1364. godine. Bili su plemići nametnici u Čavi. Tomo Farkašić držao je Podzvizd kao njegov kastelan 1495. godine. Nikola je vjerovatno njegov sin koji je , kako se saznaje iz natpisa, poginuo u borbi sa Turcima 1519. godine. Obitelj Farkašić poslije se spominje kao gospodar Sokol-grada, ali pod imenom Vragovići (Vego, 1954., 266 , spomenik br. 7).

2. SPOMENIK IVANU BUCKOVIĆU IZ 1520. GODINE

Spomenik je izrađen od bihacita.

Dimenzije: Visina 1,85 m, širinba 85 cm, debljina 12 cm.

Jednostavne je izradbe. Natpis je raspoređen na tri strane uz rub, i djelomično na četvrtoj podužnoj strani. Unutar polja, okruženog natpisom, za razliku od većine ostalih ploča, nalazi se grb sa heraldičkim štitom, čije su dimenzije 50x45 cm. Unutar štita su kao jednostavnji heraldički simboli isklesani, neko sječivo hladnog oružja (vjerovatno), slično sječivu glefe sa šiljkom (dodatak u XV stoljeću) i šestokraka zvijezda. Vjerovatno je to grb obitelji Bucković. Donji dio ploče je neukrašen.

Natpis je pisan humanistikom XVI stoljeća. Nije uokviren kao što su uokvireni natipisi na drugim spomenicima. Prve dvije brojke u oznaci godine u natpisu stavljene su rimskim brojevima, a druge dvije arapskim (ID20=1520). Natpis glasi:

SEPVLTURA CIRCVMSPECTI. VIRI. IOHANIS. BVCCOVICH ET HERVEDVM. SUORVM. ID20.

U slobodno prijevodu natpis glasi:

Grbo uvaženog muža Ivana Buckovića i njegovih potomaka.

Po korištenom terminu circumspectus da se zaključiti da je Bucković bio ugledan građanin u Bihaću, međutim preciznijih podataka o toj obitelji nema. Pretpostavlja se da su Backovići bili bihaćki konjanici (vitezovi).

1. SPOMENIK PLEMIĆU BERNARDINU STIVKOVIĆU IZ 1523. GODINE

Spomenik je izrađen od bihacita.

Dimenzije: visina 1,92 m, širina 83 cm, debljina 17 cm.

Dobro je sačuvan, izuzev malog oštećenja sa gornje lijeve strane i manjeg napuknuća ploče pri dnu. Rub i natpis su istovjetno konciripani kao kod spomenika br. 1, što upućuje na istog majstora ili klesarsku radionicu.

U gornjoj polovici ploče je grb obitelji Stivković sa heraldičkim štitom (dim. 94x53 cm), na kojem su sljedeći simboli i heraldičke figure: u centru je savijena oklopjena ruka u kojoj je kratki bodež sa savijenim balčakom. Između ruke i bodeža uklesan je klas žitarice i hrastova grančica sa dva žira i dva lista. Pralelno sa podlakticom uklesana je riba okrenuta udesno, a ispod nje rak, okrenut prema lijevoj strani. Grb je uokviren okvirom koji završava palminim listom. Desno i lijevo od lista uklesana je po jedna šestokraka zvijezda.

Donji dio ploče zauzima natpis pisan humanistikom XV stoljeća, sa primjesama gotike. Natpis glasi:

HIC TUMULATUM. LATET CORPUS. (S)INE CAPITE . SRENUI. MILITIS. NOBILIS BRENARDINI
STIVCHOVICH. QUI. PRO FIDE CATOLICA PUGNANDO OCCISUS EST CURENTE. ANNO. DOMINI.
1523. IN TUMULO HOC IACENT. (ET) ETIAM ALIA CORPORA EGREGIORUM MILITUM GENTIS
STIVCHOVICH.

U slobodnom prijevodu natpis glasi:

Ovdje je sahranjeno tijelo bez glave odvažnog vojnika, plemenitog Bernarda Stivkovića koji je boreći se za katoličku vjeru sasječen, tijekom 1523. godine. U ovom grobu zajedno sa njim počivaju i tijela časnih vojnika roda Stivkovića.

1. SPOMENIK BIHAĆKOM SUDIJI LUKI CVITKOVIĆU IZ 1524. GODINE

Spomenik je izrarden od bihacita.

Dimenzije: 1,79 m, širina 85 cm, debljina 18 cm.

Spomenik je oštećen, nedostaje mu donji desni kut.

Rubom ploče teče neuokviren natpis sa sve četiri strane.

Gornja polovica ploče u kojoj je uklesan grb je udubljena, tako da su motivi koji grade grb predstavljeni u plitkom reljefu. Taj dio ploče ukrašen je grbom sa heraldičkim štitom. Štit se završava ljljanom, sa čije je lijeve i desne strane uklesana po jedna rozeta. Unutar grba predstavljen je orao sa raširenim krilima. Orao stoji na grančici, a lijevo i desno od njegovih nogu uklesana je po jedna šestokraka zvijezda. Ispod predstave grba, u sredini ploče, završava se natpis.

Natpis je pisan humanistikom XVI stoljeća. Prve dvije brojke u oznaci godine u natpisu stavljene su arapskim brojevima, a druge dvije rimskim (15XXIII=1524). Natpis glasi : SEPVLTVRA. NOBILIS. LVCE CVITCH(O)VICH. IVDICIS. BIHIC(IENSIS)(IVD)EX. CIVITATIS P(RE) FATE. SIBI SVISQUE. HEREDIBVS FIERI FECIT 15 XXIII.

U slobodnom prijevodu natpis glasi:

Grobnica plemenitog Luke Cvjetkovića, suca suda bihaćke općin. Sagradi je za sebe i svoje nasljednike 1524. godine.

Cvitkovići su bili hrvatski plemići. U doba kralja Ludviga II oni su u Bihaću vršili sudačku dužnost. Bio je čest slučaj da se nakon smrti suca, iz iste obitelji bira njegov zamjenik. Tako se nakon Lukine smrti spominje novi sudija, Grgur Cvjetković. Iz povijesnih izvora se saznaće daje tijekom borbe sa osmanlijama 1579. godine izgubio život Nikola Cvjetković. Također se saznaće da su Cvjetkovići bili obavezni da sa Draganićima daju četvpra kola za utvrde 1594. godine što svjedoči o dugogodišnjem postojanju te porodice na ovom području.

2. SPOMENIK PLEMIĆIMA IVANU I GASPARU KOBASIĆU OKO 1531. GODINE

Spomenik je izrađen od bihacita.

Dimenzija: visina 1,69 m, širina 1 m, debljina 15 cm.

Neznatno oštećen-napukao pri dnu.

Rubom ploče teče uokviren natpis. Na kutovima smjeptena je po jedna dvanestokraka rozeta, kao i kod spomenika Petru Rebroviću (spomenik br. 6) i Bernardinu Stivkoviću (spomenik br.3).

Sredina ploče je u obliku pravokutnika. U njezinoj gornjoj polovici predstavljen je grb obitelji Kobasića. Njega gradi heraldički štit (dim. 53X94 cm) u kome je ukonponiran cijeli grb sa heraldičkim motivima, kaciga sa otvorom i perjenicom na vrhu, štit, oklopjena ruka do ramena u kojoj je bodež sa povijenik balčakom. Na bodež, čija je dužina 45 cm je nabodena kaciga. Lijevo od kacige sa perjanicom uklesane su prve dvije brojke godine, 15, a desno od kacige 23= 1523 i šestokraka zvijezda.

Natpis je pisan humanistikom XVI stoljeća i glasi :

HANC SEPVLTVGRAM EDIFICAVERVNT EGREGII IOHANES . ET. GASPAR. CHOBASICH. PRO.
SE. ET. SVIS. HEREDIBVS. (1523).

U slobodnom prijevodu natpis glasi:

Ovu grobnicu sagradiše časni (slavni i plemeniti) Ivan i Gašpar Kobasić za sebe i svoje nasljednike.

Kobasići su stara plemićka obitelj, veoma značajna u Krajini. Spominju se od XV stoljeća. Zbog uspješnih borbi protiv Osmanlija, od ugarskih kraljeva dobijali su velika imanja. Tako Ivan Kobasić dobija od Ferdinanda I imanja u Sudči, Otoku, Topoljanima, Omišalju i Bristovici. Žumberak je dobio kao sklonište od Osmanlija ukoliko bi Krajina bila izgubljena. Kao sinove Ivana Kobasića, povijesni izvori spominju Grgura i Petra. Gaspar je bio Ivanov brat, ali o njemu nema podataka. Tačna godina smrti spomenutih Ivana i Gaspara se ne zna. Pretpostavlja se da je Ivan umro poslije 30. maja 1531. godine, jer se u izvorima više ne spominje. Ono što se zna jeste da je ploča izrađena za njihova života, jer na njoj стоји „edificaverunt = sagradiše“.

Prezime Kobasić se održalo do današnjih dana.

1. SPOMENIK VICEKAPETANU PETRU REBROVIĆU IZ 1531. GODINE

Spomenik je izrađen od bihacita.

Dimenzije: visina 1,6 m, širina 66 cm, debljina 14 cm.

Spomenik je oštećen, nedostaje donji dio ploče.

Oko ruba ploče teče uokviren natpis.

Središnji je dio ploče u obliku pravokutnika širokog 40 cm. Ovo polje je udubljeno tako da su floralni motivi koji ga ukrašavaju predstavljeni u plitkom reljefu. Središnji dio pravokutnika zauzima nepravilan krug sa palminim listom okrenutim prema gore. Iz kruga izlaze vitice sa lilijanima okrenutim prema donjoj strani. Ornamenti su proporcionalni i odaju lijep dojam.

Natpis je na spomeniku pisan velikim, latiničnim slovima, humanistikom XVI stoljeć. Slova su jednake veličine, duboko uklesana. U gornja dva kuta izrađena je po jedna rozeta, kojoj je osam krakova zaobljeno, a četiri trokutasta.

Natpis glasi:

(P)ETRVS. REBROVICH PRO SEPVLTVRA. SIBI. IPSI. HEREDIBVS ET SVIS. ANO. NATALIS...

U slobodnom prijevodu natpis glasi:

Petra Rebrović, (sagradi) grobnicu za sebe, nasljednike i svoj rod. Godina rođenja...

Iz povijesnih izvora poznato je da je Petar Rebrović 1517. godine bio vicekapetan u Bihaću.

Bio je jedan od najuglednijih bihaćkih konjanika u XVI stoljeću. Kasnije (1551. godine), spominju se drugi Rebrovići, Ivan i Juraj, koji su možda Petrovi sinovi.

1. SPOMENIK KROJAČU LUKI BIŠĆANINU PRIJE 1551. GODINE

Spomenik je izgrađen od bihacita.

Dimenzije: visina 98 cm, širina 69 cm, debljina 14 cm.

Spomenik je oštećen, nedostaje mu u ravni donji dio, desni donji kut i ima dosta napuknuća.

Spomenik je vrlo jednostavan. Uz rub ploče teku, dublje uklesana slova natpisa. Dio natpisa, zbog oštećenja ploče, nedostaje. Natpis je pisan velikim, jednakim, latiničnim slovima i glasi:

)HEC SEPVLTURA VI) RI .LVCE. SARTORIS DE B)I=HICHI NECNON. ET. HER (EDVM) (SVORVM)

U slobodnom prijevodu glasi:

Ovo je grobnica muža Luke krojača iz Bihaća i njegovih nasljednika.

U to vrijeme krojač je bio ugledno zanimanje, a kako je u Bihaću bio kapetan sa velikim garnizonom, Luka je vjerovatno bio njegov vojni krojač, koji je zbog poštovanja dobio mjesto pokraj drugih plemića. Sam nije bio plemić, jer bi u tom slučaju imao uklesan grb. Vjerovatno zbog oštećenja spomenika ostaje nepoznata godina smrti, te se pretpostavlja da je krojač Luka umro prije 1551. godine, jer ga nema na popisu pješaka bihaćke kapetanije, gdje su pored vojnika popisani zlatari, zidari i druge zanatlje.

2. SPOMENIK VITEZU JURAJU ŠUBIĆU IZ 1560. GODINE

Spomenik je izrađen od bihacita.

Dimenzije: visina 1,47 m, širina 84 cm, debljina 16 cm.

Spomenik je oštećen. Nedostaje mu donji dio, ima nekoliko napuknuća, a zbog oštećenja nečitak je gornji dio ploče.

Oko ploče teče uokvireni natpis.

Središnji, pravougaoni dio ploče rezerviran je grb. Kompozicija grba počinje na trećini i proteže se u donjem dijelu ploče-dijela koji nedostaje. Raspoznaje se ipak, da se radi o predstavi oklopnika. Uočava se njegovo poprsje sa lijevim ramenom i glava sa šljemom na kome je perjenica – orlovska krila u položaju leta. Kompozicija je upotpunjena floralnim motivom – viticama s lišćem. U gornjem, oštećenom dijelu vidi se list i možda latinično, veliko slovo I, ali zbog oštećenja, nemoguće je preciznije odrediti. Grb je urađen vješto, umjetnički, sa dubokim urezima.

Natpis je pisan humanistikom XVI stoljeća. Dio natpisa u desnom, gornjem dijelu spomenika je oštećen i nečitak.

Natpis glasi:

HIC. IACET. SEPVLTUS. N(OBILI)S . EGREGIVS.D(OMINVS).. ,FEBR(VRII) 1560. (LX)VI.
AN(NORUM). RE(QUIESCAT). IN. PA(CE).

U slobodno prijevodu natpis glasi:

Ovo je grob plemenitog časnog gospodara... februar 1560., 46 godina. Počivao u miru.

Na temelju izgleda grba zaključuje se da je vitez Juraj bio ugledna i bogata ličnost i da je bio pripadnik obitelji Šubića – Zrinskih, koji su imali vrlo sličan grb.

1. SPOMENIK KAPETANU IVANU IZAČIĆU IZ 1565. GODINE

Spomenik je izgrađen od bihacita.

Dimenzije: visina 1, 95 m , širina 77 cm, debljina 16 cm.

Spomenik je dobro očuvan izuzev dvije rupe koje su vjerovatno služile za pričvršćavanje . Oko ploče teče uokviren natpis..

Sredina ploče je pravokutnog oblika. U kompozicionom pogledu ploča je podijeljena na tri dijela odvojena sa dvije vrpce.

Gornje i donje polje ukrašeno je sa po dva trolista koja izlaze iz kutova pravokutnika.

